

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 27.01.2025 г.

С определение № 4257 от 26.09.2024 г. по гр. д. № 3374/2023 г. съставът на II гражданско отделение на ВКС, на основание чл. 292 ГПК, е спрял производството по делото и е предложил на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии да постанови тълкувателно решение по следния въпрос, по който е констатирана противоречива практика на състави на ВКС, а именно:

„Допустимо ли е третото лице - помагач на ответника да предявява преклудирани за ответника възражения за съпричиняване извън срока за отговор на исковата молба?“

С определение № 5586 от 03.12.2024 г. по гр. д. № 4868/2023 г. състав на I гражданско отделение на ВКС, също постановено по реда на чл. 292 ГПК, е спрял производството по делото и е предложил на ОСГТК да се произнесе с тълкувателно решение по сходен правен въпрос, а именно:

„Допустимо ли е третото лице-помагач на страната на ответника да предявява преклудирани за ответника възражения срещу предявения иск извън срока за отговор на исковата молба?“

Производствата по двете горепосочени дела са свързани, предвид допуснато с определение № 311 от 19.03.2021 г. по гр. д. № 262/2021 г. на Благоевградския окръжен съд разделяне на производството по предявени пред него субективно съединени искове по чл.49, вр. чл.45 ЗЗД и се е стигнало до образуване на две отделни дела за обезщетение на неимуществени вреди от настъпила на 09.05.2016 г. в резултат на ПТП смърт на В. Д. П. Предмет на гр. д. № 262/2021 г. на ОС- Благоевград е искът на преживялата съпруга Б. Г. П. и дъщерята В. В. Д., като производството се е развило пред ваззивна инстанция- Апелативен съд- София по гр. д. № 2301/2022 г., чиято касационна жалба срещу постановеното решение на въззивния съд е предмет на гр. д. 3374/2023 г., а предмет на гр. д. № 311/2021 г. на ОС- Благоевград– искът на сина Д. В. П., което производство се е развило пред ваззивна инстанция- Апелативен съд- София по гр. д. № 2602/2022 г., чиято касационна жалба срещу постановеното решение на въззивния съд е предмет на гр. д. 4868/2023 г. Ответник по двата иска е Агенция „Пътна инфраструктура“. И по двата иска е привлечено трето лице-помагач на страната на ответника „Грома холд“ ЕООД.

Съставът по гр. д. № 3374/2023 г. на II гражданско отделение е констатирал, че по релевантния за изхода на спора проблем е изправен пред противоречива практика на състави на ВКС.

От една страна, с решение № 163 от 31.10.2013 г. по т.д.№ 82/2012 г. на ВКС, II т.о., в отговор на въпроса „Ако ответникът по иска не е направил в срока по чл. 131 ГПК възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалия ищец, може ли във въззивната жалба да се позове на инвокираното в първоинстанционното производство от третото лице – помагач (делинквента) възражение за съпричиняване; дължи ли въззивният съд произнасяне по него“ при условията на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК е прието, че възражението за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалото лице представлява правоизключващо възражение като защитно средство в процеса - позоваване на обстоятелство, което изключва правото на пострадалия да претендира пълно обезщетение за претърпените вреди; съобразно разпоредбата на чл. 131, ал. 1 ГПК това възражение следва да бъде релевирано от ответника по иска в срока

за отговор на исковата молба; неподването на отговор или липсата на някои възражения обаче не изключва по-нататъшното участие на ответника в производството и не го лишава от някои процесуални права, свързани с неговата защита. След разяснение относно предназначението на встъпването и привличането на подпомагаща страна като средства за защита е обобщено, че и в двете хипотези конституирането на трето лице - помагач има за цел да обвърже третото лице-помагач в отношенията му със страната, на която помага или която го е привлякла със задължителната сила на мотивите на решението. Третото лице-помагач също има право да инвокира правоизключващото възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от увреденото лице. С навеждане на това възражение от страна на третото лице-помагач същото става част от спора и по него съдът дължи произнасяне в решението. Когато третото лице-помагач, е релевирало възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от увреденото лице, ответникът по иска има право във въззивната жалба да направи оплакване за неправилност на първоинстанционното решение поради неправилно възприемане на фактическата обстановка по отношение на съпричиняването на вредоносния резултат. Доводът във въззивната жалба, че първоинстанционният съд в противоречие със събраните доказателства е приел за недоказан факта на съпричиняване, не представлява въвеждане за пръв път по делото на възражение за съпричиняване, защото същото е релевирано своевременно още в първоинстанционното производство от третото лице-помагач на ответника. Обстоятелството, че ответникът разполага принципно с правото на въззивна жалба срещу съдебното решение с регламентираното в чл. 260 ГПК съдържание, включително с посочване в какво се състои порочността на решението, сочи, че ответникът има право да навежда правни доводи относно основателността на иска, обстоятелствата, на които се основава и правилността на решението при установяване на фактическата обстановка съобразно събраните доказателства, включително и относно инвокираното от третото лице-помагач възражение за съпричиняване. С тези аргументи е обоснован следният отговор: Ако ответникът по иска не е направил в срока по чл. 131 ГПК възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалия ищец, но такава е релевирано своевременно от привлеченото от него трето лице – помагач (делинквент), ответникът има право да се позове на възражението за съпричиняване във въззивната жалба, като изложи доводи във връзка с правилността на първоинстанционното решение в тази част, и въззивният съд дължи произнасяне по него.

От друга страна, с решение № 68 от 15.07.2014 г. по гр.д.№ 5985/2013 г. на ВКС, III г.о., в отговор на въпроса за надлежното въвеждане на възражението за погасителна давност в процеса с оглед института на процесуалните преклузии след срока за отговор по чл. 131 ГПК по материалните възражения на ответника, когато този ответник не е направил възражението за погасяване на иска по давност с отговора на исковата молба и същото е направено от трето лице-помагач след дадения на ответника срок за отговор, също при условията на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК съставът е направил тълкуване поради констатацията за стълкновение, породено от правното положение на третото лице-помагач в правата съгласно чл. 221 ГПК и принципа, изведен от изричната разпоредба на чл. 133 във връзка с чл. 131, ал. 2, т. 5 ГПК. По въпроса, обусловил допускане на касационното обжалване е прието, че: уредбата по чл. 216, ал. 2 ГПК относно кръга действия, ползващи страна, която не ги е извършила, касае единствено необходимите другари и е различно по обем от съдържащото се в чл. 221 ГПК процесуално разрешение спрямо третото лице. Подпомагащата страна е участник в процеса от момента на нейното конституиране, в резултат на което ще настъпи обвързване на третото лице с мотивите на решението в отношенията му със страната,

която го е привлякла. Поради това законът дава право на привлеченото трето лице да извършва всички процесуални действия в защита на страната, на която помага, с изключение на действията, представляващи разпореждане с предмета на спора, към което изключение при действащата уредба на чл. 133 във връзка с чл. 131, ал. 2, т. 5 ГПК следва да се прибавят и действия, представляващи предявяване на преклудирани за ответника възражения. Погасителната давност спрямо предявено с иска парично вземане се заявява по реда на възраженията. На подпомагаща ответника страна не може да се даде възможност да го упражни, щом за самия ответник не съществува възможност да въведе възражението в отношенията си с ищцовата страна. Обратното разрешение би довело до една неравнопоставена привилегия за този ответник, посредством подпомагане в процеса от трето лице за него да се преодолеят стриктно разписани правни последици, свързани с бездействието му, а подобен резултат ще е в разрез с целта на института по чл. 218 и сл. ГПК. Причината законът да допусне участие на трето лице като помагач на една от страните не е нуждата от подпомагане на нейната защита. В тази връзка и ако подпомагащата страна се окаже обвързана с мотивите по осъдително за ответната страна решение по иск, който е бил погасен по давност, по- широко тълкуване следва да намерят и изключенията по чл. 223, ал. 2 ГПК, ограничаващи възможността на третото лице помагач да оспорва установеното в обвързващите го мотиви по решение, при постановяването на което е участвал. Тълкуването, обективизирано в решение № 68 от 15.07.2014 г. по гр.д.№ 5985/2013 г. на ВКС, III г.о., е дало основание с определение № 356 от 05.05.2021 г. по гр.д.№ 288/2021 г. на ВКС, III г.о. касационното обжалване на въззивно решение да не бъде допуснато по въпрос „Следва ли въззивният съд да се произнесе по възражение за съпричиняване на вредоносния резултат при иск по чл. 49 ЗЗД във връзка с чл. 45 ЗЗД, въведено своевременно в процеса от трето лице-помагач, при условие че ответникът не е направил такова възражение с отговора на исковата молба, а се е присъединил към направеното възражение с изрична молба?“, като е прието, че отговорът, даден във връзка с допустимостта на правопогасяващото възражение за изтекла погасителна давност за парично вземане е приложим и по отношение на възражението за съпричиняване по чл. 51, ал. 2 ЗЗД.

Предвид посочената противоречива практика съставът по гр. д. № 3374/2023 г., II г. о. на ВКС с определение № 4257 от 26.09.2024 г. постановено в производство по чл.288 ГПК е спрял на основание чл.292 ГПК производството по делото и е предложил на ОСГТК да постанови тълкувателно решение по въпроса „Допустимо ли е третото лице-помагач на ответника да предявява преклудирани за ответника възражения за съпричиняване извън срока за отговор на исковата молба“.

Съставът по гр. д. № 4868/2023 г. на I-во г.о. на ВКС също е констатирал, че по въпроса от значение за изхода на делото е налице противоречива практика на състави на ВКС. Посочено е решение № 163 от 24.09.2013 г. на ВКС по т. д. № 82/2012 г., II т. о., и решение № 68 от 15.07.2014 г. на ВКС по гр. д. № 5985/2013 г., III г. о., които са посочени и от предходния състав на ВКС, сезирал ОСГТК, както и определение № 356 от 5.05.2021 г. по гр. д. № 288/2021 г., III г.о. на ВКС. Същевременно, доколкото първото решение е свързано с преклудирано за ответника възражение по чл.51, ал.2 ЗЗД, а второто – с преклудирано възражение по чл.110, вр. чл.114, ал.3 ЗЗД, то противоречието е принципно и затова въпросът, на който следва да отговори ОСГТК на ВКС, според състава по гр. д. № 4868/2023 г. на I-во г.о. на ВКС е по-общ и е предложил на ОСГТК да постанови тълкувателно решение по въпроса „Допустимо ли е третото лице-помагач на страната на ответника да предявява преклудирани за ответника възражения срещу предявения иск извън срока за отговор на исковата молба“.

Предвид сходството на въпросите по първото и второто гражданско производство и на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ, вр. с чл. 4.1, вр. чл. 3, и чл. 5 от Правилата за приемане на тълкувателни решения на Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд

Р А З П О Р Е Ж Д А М:

I. Да се образува тълкувателно дело № 1/2025 г. по описа на ВКС, Гражданска и Търговска колегии, за приемане на тълкувателно решение по следните въпроси:

1. „Допустимо ли е третото лице - помагач на ответника да предявява преклудирани за ответника възражения за съпричиняване извън срока за отговор на исковата молба?“ и

2. Допустимо ли е третото лице-помагач на страната на ответника да предявява преклудирани за ответника възражения срещу предявения иск извън срока за отговор на исковата молба?“

II. На основание чл. 6 от Правилата за приемане на тълкувателни решения на Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд определям комисия за изготвяне на проект за тълкувателно решение в състав: докладчици: съдия Камелия Маринова (ГК) и съдия Анна Баева (ТК).

III. Делото да се докладва на посочената комисия за произнасяне по чл. 7.1 от Правилата за приемане на тълкувателни решения на Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд.

IV. Настоящото разпореждане да се публикуват на вътрешния и външния сайт на ВКС – секция „Тълкувателни дела“, заедно с определение № 4257 от 26.09.2024 г. по гр. д. № 3374/2023 г. на II г.о. на ВКС и с определение № 5589 от 03.12.2024 г. по гр. д. № 4868/2023 г. на I г.о. на ВКС.

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА –
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**